

Kataluniako murgiltze eredua

Espainiako Gobernuak mehatxupean jarri duen hizkuntza eredu arrakastatsua

Urtetan arrakastatsua izan bada ere, Kataluniako eskoletan erabiltzen den murgiltze sistema deuseztatzeko asmoa erakutsi du Espainiako Gobernuak, eta horrek Euskal Herrian eragin zuzena izan dezakeela uste du Sortzen Euskal Eskola Publiko Berriaren aldeko elkarteak. Katalunian, zeintzuk izan dira arrakastaren gakoak? Zergatik deuseztatu nahi du Madrilgo Gobernuak?

Ainhoa Bretos

@ob_ainhoa

ARGAZKIA: ANC SABADELL

Galdera horiei erantzun zieten Olatz Egiguren Sortzen Elkarteko kideak, Eulalia Buch Plataforma per la Llengua katalanaren alde ari den elkarteko gizarte saileko arduradunak eta Oriol Amorós Generalitateko Migrazio, Berdintasun eta Hiritartasun idazkaritzako arduradunak. Mahai-ingurua Sortzen Elkar-teak antolatu zuen Bilbon, Euskaltzaindiaren egoitzan, otsailaren 26an.

Kataluniako murgiltze eredua (irakaskagai guztiak katalanez, gaztelaniaren eta atzerriko beste hizkuntza baten irakaskagaiak izan ezik) 1983an aplikatu zuten lehenengo aldiz, Bartzelonako Santa Coloma de Gramenet hiriko hemeretzi eskola publikotan. Oriol Amorósek azaldutakoaren arabera, frankismoaren ostean urrats handiak eman ziren katalanaren alde. Prozesu horretan, egiteko garrantzitsua izan zuen jatorri erdal-duneko langile mugimenduak. Seme-alabak katalanez hezi nahi zituzten, eta egindako presioaren eraginez sortu zuten murgiltze eredua.

Lortutako emaitzen ondorioz, Kataluniako 700 eskola baino gehiagotan

aplikatu zuten hurrengo sei urteetan, eta 1992tik Kataluniako hezkuntza publikoak izan duen eredu bakarra izan da. Horretarako, Generalitateak legez neurriak ezarri ditu: 1983an Hizkuntza Normalizazioaren Legea, 1998an Hizkuntza Politikaren Legea, eta 2009an Kataluniako Hezkuntza Legea.

Gizarte kohesiorako tresna

Murgiltze eredua ez da “beste munduko sistema”, bigarren hizkuntza ikasteko metodoa baizik, Amorósek azaldutakoaren arabera. Kataluniak bigarren migrazio prozesu garrantzitsua bizi izan du XXI. mendean, jatorri askotako pertsonak elkartu dira, lehenago katalanarekin harremanik izan ez dutenak. Horientzako katalanez ikastea ahalbidetzen duen metodologia sortzea ezinbestekotzat jo du.

Antzeko egoerak bizi izan dituzten zenbait herrialdetan kulturantzatasunean oinarritutako ereduak eraiki dituzte, aniztasuna errespetatuz, eta era berean ghettoak sortuz. “Ustezko errespetu” horren atzean “axolagabekeria” besterik ez

dagoela esan du Amorósek: “Pakistandarrek pakistandarren auzoan biziko dira, indiarrek indiarren auzoan, txinatarrak txinatarrarenengan. Katalunian ez dugu horrelakorik nahi, kulturarteko eredua baizik”. Horretarako, Katalunian bizi diren guztiak komunean duten hizkuntza izan behar du katalanak, bere iritziz: “Elkar ulertzeko erabiliko dugun hizkuntza izango da katalana, jatorria eta ama hizkuntza edozein izanik”.

Ideia horren alde egin du Plataforma per la Llengua elkarteak ere. Beste batzuentzat, aldiz, eztabaidagarria da. Izan ere, hainbatek galdetu du zergatik izan behar den katalana eta ez gaztelania komunean duten hizkuntza. “Mundua hobe da 5.000 hizkuntza badira, eta hizkuntza horiek guztiak bizirik mantentzeko garrantzia eman behar zaie. Katalana ez bada hizkuntza komuna Katalunian, non izango da bada?”, erantzun du Amorósek.

Horren harira, murgiltze eredua gizarte kohesiorako tresna arrakastatsua dela adierazi du Eulalia Buchek, “ikasle guztiak batzea ahalbidetzen du, etxean

Gazteek daramaten pankartak hala dio: denentzako herri baten alde, eskola katalanez. Som Escolak hamarnaka elkarte eta erakunde biltzen ditu, eta haien helburua gizarte kohesioa lortzen duen eskola eredu babestea da.

erabiltzen duten hizkuntza katalana ez bada ere". Lan munduan trebatu ahal izateko prestatzen dituela ere esan du, "aukera berdintasuna bermatzen du, denak gara gizartearen parte garrantzitsua, inongo bazterkeriarik gabe".

Plataforma per la Llenguak egindako ikerketen arabera, sistema onuragarria da ikasle guztientzat, eta derrigorrezko hezkuntza amaitzen dutenean ikasleek bi hizkuntzak dakizkitez. Horrez gain, beste hainbat hizkuntza ikasteko erraztasunak ematen ditu, zenbait adituren ustez, elebitasunak pertzepziozko gaitasunak garatzen baititu.

Murgiltze eredu arriskuan

Emaitza akademikoek eta gizarte ikerketek sistema arrakastatsua dela erakutsi badute ere, eta Kataluniaz harago Europako hainbat instituzioren babesa badu ere, Espainiako zenbait alderdi politiko kontra azaldu dira behin baino gehiagotan. 2012an, orduan Espainiako Hezkuntza ministro zen José Ignacio Wertek esan zuen ume katalanak "espainiar" egin behar zirela. Egun,

155. artikulua erabili eta Kataluniako Hezkuntza Publikoan hizkuntza lehenetasuna aldatzeko xedea erakutsi du Madrillgo Gobernuak. Zehazki, hezkuntzan murgiltze sistemako matrikulazioetan izena ematerako orduan gaztelania lehenesteko aukera eskaini nahi du.

Argudiatu dute murgiltze ereduak murriztu egiten duela ikasleek gaztelaniaz aritzeko duten gaitasun linguistikoa. Generalitateak, Plataforma per la Llenguak eta beste hainbat elkarte egindako ikerketek hori ezeztatu dute. Buchek azaldu duenez, "eskoletan ematen diren orduz gain, Kataluniako testuinguruak bide ematen du gaztelaniaz ikasteko. Ikerketen arabera, ikasleek katalana eta gaztelania menperatzen dituzte arazorik gabe".

Hori dela eta, Amorós-en ustez arazoa ez da eredu, hizkuntza baizik. Azaldu duenez, katalan hizkuntza bizirik dago Espainiako Estatuko lau autonomia erkidegotan; Katalunia, Balear Uharteak, Valentzia eta Aragoi. Bere iritziz, Alderdi Popularraren eta Ciudadanos alderdiaren posizioa aldatu egiten da erkide-

go bakoitzean duten indar politikoaren arabera. Dena den, koherentzia puntu bat dutela esan du: "Egiten dute ahal duten min guztia, ahal duten guztietan, eta ahal duten intentsitate handienarekin katalanaren kontra".

Hortaz, berzentralizaziorako joerak mehatxupean jarri du Kataluniak urteotan eraiki duen eskola eredu. Sortzen Elkartearen arabera, han gertatzen denak eragina izan dezake Euskal Herrian ere. Beraz, "gogoetak partekatu eta hizkuntza eta kulturaren aldeko adostasun zabaletan oinarritutako ekimenak ezinbesteko lanabes" izango direla uste du, bai Euskal Herrian bai Katalunian.

Euskal eskola publikoa une garrantzitsuan

Eusko Jaurlaritzak hezkuntza akordioa erdiesteko prozesua eta oinarritzko dokumentua mahaigaineratu dituela azaldu du Olatz Eigurenek. Akordioaren oinarrietako batek zera dio, euskara eta euskal kultura ardatz hartuta, bi hizkuntza ofizialean "gaitasun aurreratua" eta atzerritar hizkuntzan maila ertaina bermatuko dituela, "ikasle guztien abiapuntua edozein dela ere, garapen pertsonal, akademiko eta profesionala lortzeko asmoz". Ordea, dokumentu horrek ez dau aurreikusten ereduaren sistema gainditzea.

Horren harira, Euskal Autonomia Erkidegoko hezkuntzan ezarrita dagoen hizkuntza ereduaren sistemak kale egin duela uste du Sortzenek, "gazte kopuru handiegia uzten baitu euskaldundu gabe". Dena den, eskolaz gain, komunitatearen eta gizartearen ardura ezinbestekoa dela azaldu du, "herri zein auzoetan euskarentzako eremu berriak irabazteko".

Nafarroan ere, Euskararen Legea alda dezakeen batzordea eratu du Parlamentuak. Izan ere, egungo legeak zonifikazioa ahalbidetzen du, eta eskubideak zaitu. Hori aldatzeko lehen urratsa eman du Nafarroako Parlamentuak.

Hortaz, Hego Euskal Herria euskararen normalizaziora bide emateko une garrantzitsuan egon daitekeela uste du Sortzenek, baldin eta irekitzen ari diren zenbait aukera baliatzeko behar den "borondate eta ausardiak" aritzeko gai bada. Ikasle euskaldun eleaniztunak heziko dituen ereduaren beharra azpimarratu du elkarteak, izan ere, "nola ulertu aniztasunean barnebiltzen den aberastasuna geure izaera eta hizkuntzatik ez bada?". ■